

PRZYKŁADOWY ROZKŁAD MATERIAŁU: *To nasz świat. Geografia 5*

Podstawa programowa zakłada, że w klasie 5 realizacja treści nauczania – wymagań szczegółowych zajmuje łącznie 26 godzin. Zgodnie z tymi wytycznymi poniższy rozkład materiału zawiera 26 tematów. Pozostałe godziny lekcyjne (według szacunków w sumie w roku szkolnym są 30–34 lekcje) nauczyciel wykorzystuje według własnego uznania (m.in. na wyjścia w teren, prezentacje uczniów, lekcje powtórzeniowe, sprawdziany).

Zielonym kolorem oznaczono treści nieobowiązkowe i środki dydaktyczne do wyboru.

Numer lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji Uczeń:	Punkty podstawy programowej	Środki dydaktyczne
	Lekcja organizacyjna. Czym jest geografia?	<ul style="list-style-type: none"> • przedmiot badań geografii • źródła informacji geograficznej • główne i pośrednie kierunki świata 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym zajmuje się geografia • rozumie przydatność znajomości geografii • podaje źródła, z których można czerpać informacje geograficzne • wymienia główne i pośrednie kierunki świata oraz potrafi je wskazać w praktyce 	(powtórzenie z klasy 4)	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 7–8 • zeszyt ćwiczeń, s. 5 • <i>karta pracy „Czas na działanie”</i> • <i>różne źródła wiedzy geograficznej do zaprezentowania uczniom, np. atlasy geograficzne, globusy, mapy, czasopisma geograficzne, źródła multimedialne</i>
DZIAŁ 1. Lądy i oceany					
1.	1. Ziemia – nasza planeta	<ul style="list-style-type: none"> • Ziemia jako planeta w Układzie Słonecznym • kształt Ziemi • siatka geograficzna • cechy południków i równoleżników • rozmieszczenie kontynentów i oceanów na Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk 0° i południk 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe • wymienia nazwy kontynentów i oceanów • wskazuje kontynenty i oceany na globusie i mapie świata • określa położenie kontynentów i oceanów względem półkul Ziemi 	III.1 III.2	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 10–14 • zeszyt ćwiczeń, s. 6–7 • <i>prezentacja o siatce geograficznej</i> • <i>film „Układ Słoneczny”</i> • <i>karta pracy „Czas na działanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na odkrywanie”</i> • <i>globusy, atlasy geograficzne</i>

2.	2. Odkrycia geograficzne	<ul style="list-style-type: none"> • wybrane wielkie wyprawy geograficzne • odkrycia kontynentów i akwenów morskich 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje kontynenty i oceany na trasach wypraw geograficznych K. Kolumba, V. da Gamy i F. Magellana • omawia przyczyny i znaczenie wielkich wypraw geograficznych 	III.3	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 15–19 • zeszyt ćwiczeń, s. 8–9 • karta pracy „Czas na działanie” • karta pracy „Czas na odkrywanie” • karta pracy „Czas na mapę” • globusy, atlasy geograficzne, filmy
	<i>Powtórzenie wiadomości. Sprawdzian</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>utrwalenie wiadomości</i> • <i>ocena osiągnięć uczniów</i> 		III.1 III.2 III.3	<ul style="list-style-type: none"> • <i>podręcznik, s. 20–22</i> • <i>zeszyt ćwiczeń, s. 10–11</i> • <i>karta pracy „Mapa myśli (sketchnotka)”</i> • <i>prezentacja o siatce geograficznej</i> • <i>sprawdziany w dwóch wersjach:</i> <ul style="list-style-type: none"> – <i>trudniejszej (grupy A i B)</i> – <i>łatwiejszej (grupy A i B)</i>
DZIAŁ 2. Mapa					
3.	1. Mapa i plan	<ul style="list-style-type: none"> • mapa i jej elementy • rodzaje map • elementy planu • zastosowanie map 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje definicję mapy • potrafi wskazać elementy mapy • posługuje się legendą mapy i planu • czyta treść mapy Polski • czyta treść planu • wymienia rodzaje map i je rozpoznaje • wie, do czego służą mapy papierowe i cyfrowe • posługuje się mapą cyfrową • podaje przykłady zastosowania map 	I.1 I.3	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 24–29 • zeszyt ćwiczeń, s. 12–14 • karta pracy „Czas na działanie” • karta pracy „Czas na mapę” • <i>mapa ogólnogeograficzna Polski</i> • <i>różne przykłady map tematycznych, mapy w różnych skalach, przykłady planów</i> • <i>mapa i plan najbliższej okolicy</i> • <i>prezentacja wybranych map cyfrowych, np. na geoportalu lub w serwisach mapowych, takich jak Google Maps, Apple Maps, Bing Maps, OpenStreetMap</i>
4.	2. Skala mapy i planu	<ul style="list-style-type: none"> • rodzaje skali • obliczenia odległości 	<ul style="list-style-type: none"> • zamienia skalę liczbową na mianowaną • stosuje skalę mapy do obliczania odległości między wybranymi obiektami 	I.1 I.3	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 30–34 • zeszyt ćwiczeń, s. 15–17 • karta pracy „Czas na działanie”

		<p>w linii prostej i łamanej z użyciem skali mapy i planu</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługiwanie się podziałką liniową 	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się podziałką liniową 		<ul style="list-style-type: none"> • karta pracy „Czas na mapę” • mapy w różnych skalach
5.	3. Ukształtowanie terenu	<ul style="list-style-type: none"> • wysokość bezwzględna i wysokość względna • poziomice 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „wysokość bezwzględna”, „wysokość względna”, „depresja” • rozpoznaje formy terenu na podstawie rysunku poziomicowego • odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie • oblicza wysokość względną • posługuje się mapą najbliższej okolicy • wykonuje obserwacje i pomiary 	I.1 I.2 I.3 I.4 II.7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 35–39 • zeszyt ćwiczeń, s. 18–19 • karta pracy „Czas na działanie” • atlasy geograficzne, mapa ogólnogeograficzna Polski • mapa najbliższej okolicy szkoły, papierowa lub cyfrowa
6.	4. Krajobraz <i>Jak chronić przyrodę?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • niziny, wyżyny i góry; przedziały ich wysokości • definicja krajobrazu • krajobraz naturalny i antropogeniczny • elementy krajobrazu w otoczeniu szkoły • elementy krajobrazu na mapach: ogólnogeograficznej i krajobrazowej • pasy krajobrazowe Polski • <i>ochrona przyrody</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym są: nizina, wyżyna i góry; podaje przedziały ich wysokości • odczytuje wysokość terenu przedstawionego na mapie na podstawie barw hipsometrycznych • określa, czym jest krajobraz • wymienia elementy krajobrazu • tłumaczy różnicę między krajobrazem naturalnym i antropogenicznym • rozpoznaje i wskazuje na mapie wybrane elementy krajobrazu • wie, jakie pasy krajobrazowe są w Polsce 	I.1 I.2 I.3 II.1 II.7 IX.14	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 40–47 • zeszyt ćwiczeń, s. 20–23 • karta pracy „Czas na działanie” • karta pracy „Czas na mapę” • mapa najbliższej okolicy szkoły • mapa krajobrazowa Polski • mapa hipsometryczna Polski

	Powtórzenie wiadomości. Sprawdzian	<ul style="list-style-type: none"> • utrwalenie wiadomości • ocena osiągnięć uczniów 		I.1 I.2 I.3 II.1	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 48–50 • zeszyt ćwiczeń, s. 24–26 • karta pracy „Mapa myśli (sketchnotka)” • sprawdziany w dwóch wersjach: <ul style="list-style-type: none"> – trudniejszej (grupy A i B) – łatwiejszej (grupy A i B)
--	---------------------------------------	--	--	---------------------------	--

DZIAŁ 3. Krajobrazy Polski

Krajobrazy naturalne (tematy 1–5)

7.	1. Krajobraz nadmorski	<ul style="list-style-type: none"> • położenie pasa pobraży • główne cechy i elementy krajobrazu pobraży (plaża, wydmy, klif, jezioro przybrzeżne, mierzeja) • czynniki kształtujące krajobraz nadmorski • typy wybrzeża (niskie, wysokie) • fauna i flora polskich pobraży • krajobraz Wybrzeża Słowińskiego • Słowiński Park Narodowy • walory turystyczne pasa pobraży • <i>charakterystyczne zajęcia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje pas pobraży na mapie Polski • podaje charakterystyczne cechy pobraży • rozróżnia pobraże niskie i wysokie, potrafi nazwać ich charakterystyczne elementy i wskazać je na fotografiach • rozpoznaje krajobraz pobraży w opisach oraz na filmach i ilustracjach • omawia procesy powstawania mierzei i jezior przybrzeżnych, a także niszczenia klifów • wymienia charakterystyczne nadmorskie rośliny i zwierzęta • opisuje walory przyrodnicze Słowińskiego Parku Narodowego • analizuje mapę Wybrzeża Słowińskiego, wskazuje na niej wybrane elementy środowiska geograficznego • omawia turystykę w pasie pobraży • <i>wylicza charakterystyczne zajęcia mieszkańców pobraża</i> 	II.1 II.2 II.3 II.4 II.5 II.6 IX.9 IX.13 XI.7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 52–56 • zeszyt ćwiczeń, s. 27–28 • karta pracy „Czas na działanie” • karta pracy „Czas na mapę” • opisy, filmy i ilustracje ukazujące krajobraz nadmorski, m.in. Wybrzeża Słowińskiego • animacje obrazujące powstawanie mierzei, klifów • zdjęcia satelitarne, np. Google Earth • atlasy geograficzne • mapy turystyczne wybrzeża w Polsce
----	------------------------	---	--	---	--

		<i>mieszkańców pobrzeża</i>			
8.	2. Krajobraz pojezierny	<ul style="list-style-type: none"> • położenie pasa pojezierzy • elementy krajobrazu pojeziernego • walory przyrodnicze Pojezierza Mazurskiego – fauna, flora, Mazurski Park Krajobrazowy • znaczenie terminu „puszcza” • walory turystyczne Szlaku Wielkich Jezior Mazurskich 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje pas pojezierzy na mapie Polski • wie, że na ukształtowanie się pasa pojezierzy miał wpływ lądolód • podaje charakterystyczne elementy krajobrazu pojeziernego • na podstawie mapy podaje nazwy jezior, które tworzą Szlak Wielkich Jezior Mazurskich, a także nazwy okolicznych puszczy • wymienia zwierzęta charakterystyczne dla tego pasa krajobrazowego • wie, czym jest puszcza • omawia turystykę na Pojezierzu Mazurskim 	II.1 II.2 II.3 II.4 II.5 II.6 IX.5 IX.13	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 57–61 • zeszyt ćwiczeń, s. 29–31 • <i>karta pracy „Czas na działanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na mapę”</i> • <i>mapa hipsometryczna Polski</i> • <i>opisy, filmy i ilustracje ukazujące krajobraz pojezierny, szczególnie Pojezierza Mazurskiego</i>
9.	3. Krajobraz nizinny	<ul style="list-style-type: none"> • położenie pasa nizin • elementy krajobrazu nizinnego • pradolina • przyroda Kampinoskiego Parku Narodowego • rolnictwo na Nizinie Mazowieckiej 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje pas nizin na mapie Polski • analizuje mapę Niziny Mazowieckiej, wskazuje na niej wybrane elementy środowiska geograficznego • wie, że Warszawa jest położona na Nizinie Mazowieckiej • tłumaczy, czym jest pradolina • opisuje rolnictwo i jego znaczenie na Nizinie Mazowieckiej • wymienia walory przyrodnicze Kampinoskiego Parku Narodowego 	II.1 II.2 II.3 II.4 II.5 II.6 IX.13	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 62–65 • zeszyt ćwiczeń, s. 32–33 • <i>karta pracy „Czas na działanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na mapę”</i> • <i>mapa hipsometryczna Polski</i> • <i>opisy, filmy i ilustracje ukazujące krajobraz nizin, szczególnie Niziny Mazowieckiej</i>

10.	4. Krajobraz wyżynny	<ul style="list-style-type: none"> • położenie pasa wyżyn • elementy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej (rzeźba terenu, ostańce wapienne, jaskinie, zamki na Szlaku Orlich Gniazd) • charakterystyczna fauna jaskiń • Ojcowski Park Narodowy • Szlak Orlich Gniazd (dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe) • turystyka na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje pas wyżyn na mapie Polski • analizuje mapę Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, wskazuje na niej wybrane elementy środowiska geograficznego • wyjaśnia zjawisko krasowienia • wymienia charakterystyczne formy krasowe i wskazuje je na fotografiach oraz ilustracjach • wie, czym jest Szlak Orlich Gniazd • omawia walory przyrodnicze i kulturowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • opisuje turystykę na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej 	<p>II.1 II.2 II.3 II.4 II.5 II.6 IX.13</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 66–71 • zeszyt ćwiczeń, s. 34–35 • <i>karta pracy „Czas na działanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na odkrywanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na mapę”</i> • <i>mapa hipsometryczna Polski</i> • <i>opisy, filmy i ilustracje ukazujące krajobraz wyżyn, szczególnie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej</i>
11.	5. Krajobraz wysokogórski	<ul style="list-style-type: none"> • położenie pasa gór i jego podział na Karpaty oraz Sudety • elementy krajobrazu wysokogórskiego • piętra roślinności w Tatrach • fauna i flora Tatr 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje pas gór na mapie Polski i dzieli go na dwa łańcuchy górskie – Karpaty oraz Sudety • określa, które pasmo górskie jest najwyższe w Polsce • wie, który szczyt jest najwyższy w Polsce, w którym paśmie górskim się znajduje i jaką ma wysokość 	<p>II.1 II.2 II.3 II.4 II.5 II.6 IX.13</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 72–77 • zeszyt ćwiczeń, s. 36–38 • <i>karta pracy „Czas na działanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na odkrywanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na mapę”</i> • <i>mapa hipsometryczna Polski</i> • <i>opisy, filmy i ilustracje ukazujące krajobraz gór w Polsce, szczególnie Tatr</i>

		<ul style="list-style-type: none"> • Tatrzański Park Narodowy • turystyka górską 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje mapę Tatr Polskich, wskazuje na niej wybrane elementy środowiska geograficznego • rozpoznaje na fotografiach elementy rzeźby wysokogórskiej • omawia piętra roślinności w Tatrach • wymienia charakterystyczne tatrzańskie rośliny i zwierzęta • opisuje walory przyrodnicze Tatrzańskiego Parku Narodowego • opisuje turystykę w górach 		
12.	Dziedzictwo historyczno-kulturowe Polski	<ul style="list-style-type: none"> • definicja dziedzictwa historyczno-kulturowego • wybrane obiekty dziedzictwa historyczno-kulturowego Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest dziedzictwo • opisuje wybrane przykłady obiektów dziedzictwa historyczno-kulturowego z każdego pasa krajobrazowego w Polsce • dostrzega przykłady dziedzictwa historyczno-kulturowego w swoim otoczeniu • rozpoznaje elementy polskiej kultury ludowej 	II.5 X.13 XI.7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 78–79 • zeszyt ćwiczeń, s. 39–41 • <i>prezentacja o dziedzictwie historyczno-kulturowym Polski</i> • <i>zajęcia terenowe (np. wycieczka do obiektów historycznych w najbliższej okolicy)</i>
	<i>Powtórzenie wiadomości. Sprawdzian</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>utrwalenie wiadomości</i> • <i>ocena osiągnięć uczniów</i> 		II.1 II.2 II.3 II.4 II.5 II.6	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 80–83 • zeszyt ćwiczeń, s. 42–45 • <i>karta pracy „Mapa myśli (sketchnotka)”</i> • <i>sprawdziany w dwóch wersjach:</i> <ul style="list-style-type: none"> – <i>trudniejszej (grupy A i B)</i> – <i>łatwiejszej (grupy A i B)</i>

Krajobrazy antropogeniczne (tematy 6–8)

13.	6. Krajobraz wielkomiejski	<ul style="list-style-type: none"> • położenie największych miast w Polsce • charakterystyka krajobrazu wielkomiejskiego • krajobraz antropogeniczny • obiekty dziedzictwa kulturowego w Warszawie 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Polski największe miasta, w tym Warszawę • opisuje, czym charakteryzuje się krajobraz wielkomiejski • podaje przykłady miejskich środków komunikacji • tłumaczy, dlaczego duże miasta przyciągają wiele osób z innych obszarów • rozpoznaje na fotografiach wybrane obiekty w Warszawie 	II.1 II.2 II.3 II.4 II.5 II.6	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 84–88 • zeszyt ćwiczeń, s. 46–47 • <i>karta pracy „Czas na działanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na mapę”</i> • <i>mapa miast w Polsce</i> • <i>opisy, filmy i ilustracje ukazujące krajobraz wielkomiejski, szczególnie Warszawy</i>
14.	7. Krajobraz miejsko-przemysłowy	<ul style="list-style-type: none"> • położenie Wyżyny Śląskiej • charakterystyka krajobrazu miejsko-przemysłowego • węgiel kamienny – jego wydobycie, wykorzystanie i szkodliwość dla środowiska • zanieczyszczenie środowiska • konurbacja górnośląska • <i>śląskie tradycje</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Wyżynę Śląską • opisuje, jak powstał węgiel kamienny, w jaki sposób się go wydobywa i wykorzystuje, a także jego szkodliwość dla środowiska • podaje przykłady zanieczyszczeń środowiska i ich źródła • tłumaczy, czym jest smog i co go powoduje • wyjaśnia, czym są aglomeracja i konurbacja • znajduje na mapie i wymienia miasta należące do konurbacji górnośląskiej • podaje przykłady nowych funkcji dawnych zakładów przemysłowych • <i>omawia śląskie tradycje</i> 	II.1 II.2 II.3 II.4 II.5 II.6	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 89–93 • zeszyt ćwiczeń, s. 48–49 • <i>karta pracy „Czas na działanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na mapę”</i> • <i>opisy, filmy i ilustracje ukazujące krajobraz Wyżyny Śląskiej</i> • <i>eksponaty skał – węgiel kamienny</i>

15.	8. Krajobraz rolniczy	<ul style="list-style-type: none"> • położenie Wyżyny Lubelskiej • charakterystyka krajobrazu rolniczego • mapa gospodarcza Wyżyny Lubelskiej • wąwozy lessowe • lista światowego dziedzictwa UNESCO 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Wyżynę Lubelską • omawia warunki przyrodnicze, które przyczyniły się do rozwoju rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej • analizuje mapę gospodarczą Wyżyny Lubelskiej, wskazuje na niej wybrane elementy środowiska geograficznego • wymienia przykłady upraw na Wyżynie Lubelskiej • wyjaśnia, czym są i jak powstały wąwozy lessowe • tłumaczy, czym jest lista światowego dziedzictwa UNESCO i podaje wpisany na nią obiekt położony na Wyżynie Lubelskiej 	<p>II.1 II.2 II.3 II.4 II.5 II.6 X.13</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 94–97 • zeszyt ćwiczeń, s. 50–51 • <i>karta pracy „Czas na działanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na mapę”</i> • <i>opisy, filmy i ilustracje ukazujące krajobraz Wyżyny Lubelskiej</i> • <i>eksponaty skał – less</i>
	<i>Powtórzenie wiadomości. Sprawdzian</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>utrwalenie wiadomości</i> • <i>ocena osiągnięć uczniów</i> 		<p>II.1 II.2 II.3 II.4 II.5 II.6</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 100–103 • zeszyt ćwiczeń, s. 52–55 • <i>karta pracy „Mapa myśli (sketchnotka)”</i> • <i>sprawdziany w dwóch wersjach:</i> <ul style="list-style-type: none"> – <i>trudniejszej (grupy A i B)</i> – <i>łatwiejszej (grupy A i B)</i>

DZIAŁ 4. Krajobrazy świata

Krajobrazy od równika do strefy umiarkowanej (tematy 1–6)

16.	1. Strefowość krajobrazów na Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • pogoda a klimat • rozmieszczenie stref klimatycznych na Ziemi • typy klimatu • rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi • piętrowość krajobrazów • klimatogramy i mapy klimatyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice między pogodą a klimatem • wskazuje na mapie strefy klimatyczne Ziemi • wskazuje na mapie strefy krajobrazowe Ziemi • omawia prawidłowość dotyczącą zmiany krajobrazu wraz z wysokością nad poziomem morza • analizuje klimatogramy 	IV.1 IV.2 IV.7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 104–107 • zeszyt ćwiczeń, s. 56–58 • <i>karta pracy „Czas na działanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na mapę”</i> • <i>klimatogramy dla różnych miejsc na Ziemi dostępne w internecie, np. https://pl.climate-data.org/</i> • <i>atlas geograficzny (różne mapy klimatyczne)</i>
17.	2. Krajobraz wilgotnego lasu równikowego	<ul style="list-style-type: none"> • położenie strefy wilgotnego lasu równikowego na Ziemi • cechy klimatu równikowego • cechy krajobrazu wilgotnych lasów równikowych • fauna i flora lasów równikowych • tradycyjne zajęcia mieszkańców strefy wilgotnych lasów równikowych • współzależności między składnikami 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata strefę wilgotnego lasu równikowego • wie, czym są Amazonia i Amazonka • na podstawie klimatogramu oraz map klimatycznych omawia klimat równikowy • rozpoznaje na ilustracjach typowe dla omawianego krajobrazu gatunki fauny i flory • przedstawia piętra wilgotnego lasu równikowego • opisuje tradycyjne zajęcia mieszkańców strefy wilgotnych lasów równikowych • wyjaśnia zależność warunków życia od cech krajobrazu 	IV.1 IV.2 IV.3 IV.4 IV.5 IV.6 IV.7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 108–113 • zeszyt ćwiczeń, s. 59–60 • <i>karta pracy „Czas na działanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na odkrywanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na mapę”</i> • <i>atlas geograficzny (różne mapy klimatyczne)</i> • <i>filmy, ilustracje, fotografie ukazujące omawianą strefę krajobrazową</i>

		<p>poznawanego krajobrazu i warunkami życia człowieka</p> <ul style="list-style-type: none"> • problem wylesiania i znaczenie wilgotnych lasów równikowych dla Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, czym jest wylesianie, omawia jego skutki i uzasadnia potrzebę ochrony wilgotnych lasów równikowych 		
18.	3. Krajobraz sawanny	<ul style="list-style-type: none"> • położenie strefy sawann • cechy klimatu podrównikowego • cechy krajobrazu sawanny • fauna i flora afrykańskiej sawanny • tradycyjne zajęcia mieszkańców afrykańskich sawann • współzależności między składnikami poznawanego krajobrazu i warunkami życia człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata strefę sawann • na podstawie klimatogramu oraz map klimatycznych omawia klimat podrównikowy • opisuje charakterystyczne cechy krajobrazu sawann • rozpoznaje na ilustracjach wybrane gatunki fauny i flory afrykańskich sawann • opisuje tradycyjne zajęcia mieszkańców afrykańskich sawann • wyjaśnia zależność warunków życia od cech krajobrazu 	IV.1 IV.2 IV.3 IV.4 IV.5 IV.6 IV.7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 114–119 • zeszyt ćwiczeń, s. 61–63 • <i>karta pracy „Czas na działanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na odkrywanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na mapę”</i> • <i>atlas geograficzny (różne mapy klimatyczne)</i> • <i>filmy, ilustracje, fotografie ukazujące omawianą strefę krajobrazową</i>
19.	4. Krajobraz pustyni gorącej	<ul style="list-style-type: none"> • położenie pustyń gorących na Ziemi • cechy klimatu zwrotnikowego suchego • cechy krajobrazu pustyń gorących 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata strefę pustyń gorących • podaje nazwę największej pustyni gorącej na świecie (Sahary) i wskazuje ją na mapie 	IV.1 IV.2 IV.3 IV.4 IV.5 IV.6	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 120–123 • zeszyt ćwiczeń, s. 64–65 • <i>karta pracy „Czas na działanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na odkrywanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na mapę”</i> • <i>atlas geograficzny (różne mapy klimatyczne)</i>

		<ul style="list-style-type: none"> • fauna i flora pustyń gorących • tradycyjne zajęcia mieszkańców pustyń gorących • współzależności między składnikami poznawanego krajobrazu i warunkami życia człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie klimatogramu oraz map klimatycznych omawia klimat zwrotnikowy suchy • podaje charakterystyczne cechy krajobrazu pustyń gorących • rozpoznaje na ilustracjach wybrane gatunki fauny i flory pustyń gorących • tłumaczy, czym jest oaza • opisuje tradycyjne zajęcia mieszkańców pustyń gorących • wyjaśnia zależność warunków życia od cech krajobrazu • omawia czynniki utrudniające życie ludzi na pustyniach gorących 	IV.7	<ul style="list-style-type: none"> • <i>filmy, ilustracje, fotografie ukazujące omawianą strefę krajobrazową</i>
20.	5. Krajobraz śródziemnomorski	<ul style="list-style-type: none"> • położenie strefy krajobrazu śródziemnomorskiego na Ziemi • cechy klimatu śródziemnomorskiego • cechy krajobrazu śródziemnomorskiego • fauna i flora w strefie krajobrazu śródziemnomorskiego • życie mieszkańców w strefie śródziemnomorskiej wokół Morza Śródziemnego • współzależności między składnikami poznawanego 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata strefę krajobrazu śródziemnomorskiego (ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wokół Morza Śródziemnego) • na podstawie klimatogramu oraz map klimatycznych omawia klimat śródziemnomorski • opisuje charakterystyczne cechy krajobrazu strefy śródziemnomorskiej wokół Morza Śródziemnego • rozpoznaje na ilustracjach wybrane gatunki fauny i flory występujące w strefie krajobrazu śródziemnomorskiego wokół Morza Śródziemnego • opisuje życie mieszkańców strefy śródziemnomorskiej wokół Morza Śródziemnego 	IV.1 IV.2 IV.3 IV.4 IV.5 IV.6 IV.7 VII.11	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 124–129 • zeszyt ćwiczeń, s. 66–68 • <i>karta pracy „Mapa myśli (sketchnotka)”</i> • <i>karta pracy „Czas na działanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na odkrywanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na mapę”</i> • <i>atlas geograficzny (różne mapy klimatyczne)</i> • <i>filmy, ilustracje, fotografie ukazujące omawianą strefę krajobrazową</i> • <i>fotografie i informacje na temat zabytków strefy śródziemnomorskiej</i>

		<p>krajobrazu i warunkami życia człowieka</p> <ul style="list-style-type: none"> • turystyka w strefie śródziemnomorskiej wokół Morza Śródziemnego • <i>wybrane państwa leżące nad Morzem Śródziemnym</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zależność warunków życia od cech krajobrazu • tłumaczy, na czym polega atrakcyjność turystyczna strefy śródziemnomorskiej wokół Morza Śródziemnego 		
21.	6. Krajobraz stepu. Porównanie krajobrazów sawanny i stepu	<ul style="list-style-type: none"> • położenie strefy stepów na Ziemi • cechy klimatu umiarkowanego ciepłego kontynentalnego • cechy krajobrazu stepów w różnych częściach świata • fauna stepów w różnych częściach świata • tradycyjne zajęcia mieszkańców stepów w różnych częściach świata • współzależności między składnikami poznawanego krajobrazu i warunkami życia człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata strefę stepów • na podstawie klimatogramu oraz map klimatycznych omawia klimat umiarkowany ciepły kontynentalny • podaje charakterystyczne cechy krajobrazu stepów w różnych częściach świata (Azja, Ameryka Północna i Ameryka Południowa) • rozpoznaje na ilustracjach wybrane gatunki fauny stepów w różnych częściach świata (Azja, Ameryka Północna i Ameryka Południowa) • opisuje tradycyjne zajęcia mieszkańców stepów (Azja i Ameryka Północna) • wyjaśnia zależność warunków życia od cech krajobrazu • wymienia i omawia podobieństwa oraz różnice między krajobrazem sawanny i stepu 	<p>IV.1 IV.2 IV.3 IV.4 IV.5 IV.6 IV.7</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 130–137 • zeszyt ćwiczeń, s. 69–73 • <i>karta pracy „Czas na działanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na odkrywanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na mapę”</i> • <i>atlas geograficzny (różne mapy klimatyczne)</i> • <i>filmy, ilustracje, fotografie ukazujące omawianą strefę krajobrazową</i>

		<ul style="list-style-type: none"> • cechy krajobrazu stepu w porównaniu do krajobrazu sawanny 			
	<i>Powtórzenie wiadomości. Sprawdzian</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>utrwalenie wiadomości</i> • <i>ocena osiągnięć uczniów</i> 		IV.1 IV.2 IV.3 IV.4 IV.5 IV.6 IV.7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 138–141 • zeszyt ćwiczeń, s. 74–77 • <i>karta pracy „Mapa myśli (sketchnotka)”</i> • <i>sprawdziany w dwóch wersjach:</i> <ul style="list-style-type: none"> – <i>trudniejszej (grupy A i B)</i> – <i>łatwiejszej (grupy A i B)</i>
Krajobrazy od strefy umiarkowanej do biegunów (tematy 7–11)					
22.	7. Krajobraz lasów strefy umiarkowanej. Porównanie krajobrazów wilgotnego lasu równikowego i lasów strefy umiarkowanej	<ul style="list-style-type: none"> • położenie lasów strefy umiarkowanej na Ziemi • cechy klimatu umiarkowanego ciepłego morskiego i umiarkowanego ciepłego przejściowego • fauna i flora lasów strefy umiarkowanej • przyczyny i skutki wylesiania • konieczność ochrony lasów • cechy krajobrazu lasów strefy 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata obszar lasów strefy umiarkowanej • na podstawie klimatogramu oraz map klimatycznych omawia klimat umiarkowany ciepły morski i umiarkowany ciepły przejściowy • rozpoznaje na ilustracjach wybrane gatunki fauny, flory i grzybów lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej • podaje przyczyny i skutki wylesiania • rozumie konieczność ochrony lasów • wymienia i omawia podobieństwa oraz różnice między krajobrazem wilgotnego lasu równikowego oraz lasów strefy umiarkowanej 	IV.1 IV.2 IV.3 IV.4 IV.5 IV.6 IV.7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 142–147 • zeszyt ćwiczeń, s. 78–81 • <i>karta pracy „Czas na działanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na mapę”</i> • <i>atlas geograficzny (różne mapy klimatyczne)</i> • <i>filmy, ilustracje, fotografie ukazujące omawianą strefę krajobrazową</i>

		umiarkowanej w porównaniu do krajobrazu wilgotnego lasu równikowego			
23.	8. Krajobraz tajgi	<ul style="list-style-type: none"> • położenie tajgi na Ziemi • cechy klimatu umiarkowanego chłodnego • wieloletnia zmarzlina • cechy krajobrazu tajgi • fauna i flora w krajobrazie tajgi • tradycyjne zajęcia mieszkańców tajgi • współzależności między składnikami poznawanego krajobrazu i warunkami życia człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata strefę tajgi • na podstawie klimatogramu oraz map klimatycznych omawia klimat umiarkowany chłodny • tłumaczy, czym jest wieloletnia zmarzlina • podaje charakterystyczne cechy krajobrazu tajgi • rozpoznaje na ilustracjach wybrane gatunki fauny i flory tajgi • opisuje tradycyjne zajęcia mieszkańców tajgi • wyjaśnia zależność warunków życia od cech krajobrazu 	IV.1 IV.2 IV.3 IV.4 IV.5 IV.6 IV.7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 148–151 • zeszyt ćwiczeń, s. 82–83 • <i>karta pracy „Czas na działanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na odkrywanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na mapę”</i> • <i>atlas geograficzny (różne mapy klimatyczne)</i> • <i>filmy, ilustracje, fotografie ukazujące omawianą strefę krajobrazową</i>
24.	9. Krajobraz tundry. Porównanie krajobrazów tajgi i tundry	<ul style="list-style-type: none"> • położenie tundry na Ziemi • cechy klimatu podbiegunowego • cechy krajobrazu tundry 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata strefę tundry • na podstawie klimatogramu oraz map klimatycznych omawia klimat podbiegunowy • podaje charakterystyczne cechy krajobrazu tundry 	IV.1 IV.2 IV.3 IV.4 IV.5 IV.6 IV.7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 152–157 • zeszyt ćwiczeń, s. 84–86 • <i>karta pracy „Czas na działanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na mapę”</i> • <i>atlas geograficzny (różne mapy klimatyczne)</i> • <i>filmy, ilustracje, fotografie ukazujące omawianą strefę krajobrazową</i>

		<ul style="list-style-type: none"> • fauna i flora w krajobrazie tundry • tradycyjne zajęcia mieszkańców tundry • współzależności między składnikami poznawanego krajobrazu i warunkami życia człowieka • cechy krajobrazu tajgi w porównaniu do krajobrazu tundry 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje na ilustracjach wybrane gatunki fauny i flory tundry • opisuje tradycyjne zajęcia mieszkańców tundry • wyjaśnia zależność warunków życia od cech krajobrazu • wymienia i omawia podobieństwa oraz różnice między krajobrazem tajgi i tundry 		
25.	10. Krajobraz pustyni lodowej. Porównanie krajobrazów pustyni gorącej i pustyni lodowej	<ul style="list-style-type: none"> • położenie pustyni lodowych na Ziemi • cechy klimatu biegunowego • cechy krajobrazu pustyni lodowej • dzień i noc polarna • fauna pustyni lodowych • tradycyjne zajęcia mieszkańców pustyni lodowych • współzależności między składnikami poznawanego 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata strefę pustyni lodowych oraz Arktykę i Antarktydę • na podstawie klimatogramu oraz map klimatycznych omawia klimat biegunowy • podaje charakterystyczne cechy krajobrazu pustyni lodowej • tłumaczy zjawisko dnia i nocy polarnej • rozpoznaje na ilustracjach wybrane gatunki fauny pustyni lodowych (z podziałem na Arktykę i Antarktydę) • opisuje tradycyjne zajęcia mieszkańców pustyni lodowych • wyjaśnia zależność warunków życia od cech krajobrazu 	IV.1 IV.2 IV.3 IV.4 IV.5 IV.6 IV.7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 158–163 • zeszyt ćwiczeń, s. 87–89 • karta pracy „Czas na działanie” • karta pracy „Czas na odkrywanie” • karta pracy „Czas na mapę” • atlas geograficzny (różne mapy klimatyczne) • filmy, ilustracje, fotografie ukazujące omawianą strefę krajobrazową

		<p>krajobrazu i warunkami życia człowieka</p> <ul style="list-style-type: none"> • cechy krajobrazu pustyni lodowych w porównaniu do krajobrazu pustyni gorących 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i omawia podobieństwa oraz różnice między krajobrazem pustyni gorącej i pustyni lodowej 		
26.	11. Krajobraz Himalajów	<ul style="list-style-type: none"> • położenie Himalajów na Ziemi • najwyższy łańcuch górski i najwyższy szczyt na Ziemi • cechy klimatu wysokogórskiego • zawartość tlenu w powietrzu na różnych wysokościach • cechy krajobrazu najwyższych gór świata • lodowce górskie • piętrowość roślinna w Himalajach • fauna Himalajów • tradycyjne zajęcia mieszkańców Himalajów • himalaizm 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata Himalaje • wie, który łańcuch górski i szczyt są najwyższe na Ziemi • podaje wysokość Mount Everestu (8849 m n.p.m.) • omawia zmiany warunków klimatycznych oraz krajobrazu zachodzące wraz ze wzrostem wysokości n.p.m. • wie, że wraz ze wzrostem wysokości n.p.m. ilość tlenu w powietrzu maleje • opisuje charakterystyczne cechy krajobrazu najwyższych gór świata • wyjaśnia, czym są lodowce górskie, oraz jaki miały wpływ na krajobraz Himalajów • określa, jak zmienia się powierzchnia himalajskich lodowców i wyjaśnia przyczyny tego zjawiska • charakteryzuje piętra roślinności w Himalajach • rozpoznaje na ilustracjach wybrane gatunki fauny Himalajów • opisuje tradycyjne zajęcia mieszkańców Himalajów (Szerpów) 	<p>IV.1</p> <p>IV.2</p> <p>IV.3</p> <p>IV.4</p> <p>IV.5</p> <p>IV.6</p> <p>IV.7</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 164–169 • zeszyt ćwiczeń, s. 90–91 • <i>karta pracy „Czas na działanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na odkrywanie”</i> • <i>karta pracy „Czas na mapę”</i> • <i>atlas geograficzny</i> • <i>filmy, ilustracje, fotografie ukazujące obszary wysokogórskie, w tym Himalaje</i>

		<ul style="list-style-type: none"> • współzależności między składnikami poznawanego krajobrazu i warunkami życia człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest himalaizm, i zapoznaje się z dokonaniem wybranych himalaistów • tłumaczy, dlaczego Himalaje są słabo zaludnione 		
	<i>Powtórzenie wiadomości. Sprawdzian</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>utrwalenie wiadomości</i> • <i>ocena osiągnięć uczniów</i> 		IV.1 IV.2 IV.3 IV.4 IV.5 IV.6 IV.7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 172–175 • zeszyt ćwiczeń, s. 92–94 • <i>karta pracy „Mapa myśli (sketchnotka)”</i> • <i>sprawdziany w dwóch wersjach:</i> <ul style="list-style-type: none"> – <i>trudniejszej (grupy A i B)</i> – <i>łatwiejszej (grupy A i B)</i>

Propozycje łączenia tematów i zagadnień

- I.1. Ziemia – nasza planeta i I.2. Odkrycia geograficzne
- II.3. Ukształtowanie terenu i II.4. Krajobraz (w tym wariantcie można omówić łącznie dwie infografiki – „Jak chronić przyrodę” z tematu II.4. oraz „Dziedzictwo historyczno-kulturowe Polski” z tematu III.5.)
- III.8. Krajobraz rolniczy i infografika „Dziedzictwo historyczno-kulturowe Polski” z tematu III.5.
- IV.8. Krajobraz tajgi i IV.9. Krajobraz tundry, porównanie krajobrazów tajgi i tundry